

מאי 2019

נייר עמדה

לתזכיר חוק יסוד: הממשלה (תיקון מס' ...) (ביטול המגבלה על מספר השרים וסגני השרים)

התנועה למשילות ודמוקרטיה תומכת בביטול המגבלה על מספר השרים וסגני השרים והוצאתה מחוק יסוד: הממשלה.

יודגש כי כבר בעת חקיקת התיקון המקורי, הבהירה התנועה למשילות ודמוקרטיה כי קביעת סד מצומצם ולא ריאלי של שרים וסגני שרים, ובייחוד כשמדובר בסד שהממשלה שכינה באותה עת לא יכלה לעמוד בו, והחילה את ההוראות רק לגבי הממשלה שתקום לאחריה, הינה צעד הצהרתי ללא תוחלת שלא יעמוד במבחן הזמן. רבים מהדוברים בדיוני וועדת חוקה חוק ומשפט שדנה בתיקון המקורי לחוק, שיצר את המגבלה מלכתחילה, הצביעו על בעיה זו.

עיננו הרואות כי עיגון בחוק יסוד של הנורמה, (הראויה כשלעצמה) של צמצום מספר השרים לא עומד במבחן המציאות, ובכל סיטואציה של הקמת ממשלה, מוצע לשנות את חוק היסוד בהתאם לצרכים הקואליציוניים.

מוסכם על הכל כי שינויים תכופים בחוקים, ובוודאי שינויים בחוקי יסוד משטריים על רקע קואליציוני, אינם מאפייניה של חברה דמוקרטית בריאה. כדי למנוע שינויים שכאלה, ראוי כבר במהלך חקיקת החוק, לאתר את הבעיות שעלול לעורר יישום החוק ולתת להם מענה חקיקתי אם בדרך של מתן אפשרות לחריגות במקרים מסויימים, ואם בדרך של מתן מענה חליפי לבעיות שעתידות להתעורר.

בהקשר זה חשוב לציין את הגמישות הנדרשת במספר המשרות במהלך תקופת כהונת ממשלה. מאז 1977 השתנה גודל הממשלה במהלך תקופת כהונתה בשיעור ממוצע של 33 אחוזים והממשלה היחידה שהמספר המקסימלי של חבריה תאם את המוצע בהצעת החוק הייתה ממשלת בגין הראשונה. כל שאר הממשלות לא הסתפקו במספר זה. השילוב של קביעת סטנדרט נוקשה ביותר, שלא היה ריאלי זה למעלה מ-40 שנה, הבטיחה באופן כמעט וודאי כי החוק ישונה בהזדמנות הראשונה ובהקדם האפשרי.

אשר על כן הציעה התנועה למשילות ודמוקרטיה, כבר עם כינון הממשלה הנוכחית, ובעת חקיקת תיקון מס' 3 לחוק יסוד לממשלה, כי ההגבלה תבוטל, ולא רק כהוראת שעה, ויש לברך על היוזמה הנוכחית.

עם זאת, כדי למנוע את הנזק והפגיעה שבעבודת הכנסת מצמצום מספר חברי הכנסת הפנויים לעבודה פרלמנטרית, מוצע לקדם הסדרים כדוגמת "החוק הנורבגי" והסדרים אחרים שימנעו או יצמצמו את הפגיעה בעבודת הכנסת.

יהודה עמרני

מנהל פעילות

שמחה דן רוטמן

יועץ משפטי